

Moldova între sec.IV-VI

Sfârșitul sec. al XIII-lea a însemnat cristalizarea unor formațiuni politice menționate de cronicile germane, poloneze sub denumirile de ‘tari’. (Țara Romanilor). Procesul de unificare a fost favorizat și de prosperitatea orașelor moldovene, care se datorau drumului comercial important ce lega Orientul de Occident (veinea din Polonia și se îndrepta spre M. Neagră), Moldova fiind socotită drept ‘placă turnantă a comerțului internațional’, după cum aprecia Gh. Brătianu în lucrarea ‘Marea Neagră’.

La întemeierea statului medieval Moldova au contribuit atât premise interne, cât și premise externe. Tradiția istorică invocă primul ‘descalcat’ pe cel al lui Dragoș, voievod maramureșean, care formează ‘o marcă de apărare’ cu centrul la Baia. Al 2-lea descălcat, socotit și adevărat întemeietor al Moldovei, Bogdan, tot voievod maramureșean pune bazele unui stat independent între 1363-1364 (Cronica lui Ioan de Tarnave), cuprinzând însă numai ‘Țara de Sus’ (N. Moldovei). Unificarea deplină a fost realizată de către urmașii lui Bogdan I: Latcu I (adopta catolicismul din considerente politice), Petru Musat (înființează Mitropolia Moldovei, dependentă de cea de la Constantinopol) și Roman I care alipește Țara de Sus și Țara de Jos, autoîntitulându-se ‘Singur stăpânitor de la munți până la mare’.

Cea mai importantă instituție a statului medieval era Domnia, reprezentată de Domn (stăpânul absolut al ținutului și supușilor) sau Voievod (comandatul oastei). Instituția avea prerogative executive (numea dregătorii, acorda prop. funciare), legislative (adopta acte cu caracter obligatoriu pentru toți loc.), judecătorești (scaunul domnesc era cea mai înaltă instanță de judecată) și religioase (numea episcopi și metropoliti).

A 2-a instituție a statului medieval era Sfatul Domnesc care era format din boieri cu dregătorii (initial, Sfatul Domnesc era format din toți boierii). Ex. de dregătorii: spatarul, vornicul, logofatul, vistierul, stolnicul și paharnicul, comisul, etc. Ștefan cel Mare a mai introdus o funcție în timpul domniei sale: portarul Sucevei (comandantul suprem al ostirii)

Unul din domnitorii Moldovei care au participat la lupta antiot. a fost Ștefan cel Mare (1475-1504). Una din cauzele acestei lupte a fost neatarnarea Moldovei, cu alte cuv., lupta de emancipare de sub pretențiile de suzeranitate manifestate de Poarta. În plan intern, organizează apărarea țării, întărește armata și zidurile de apărare, reface cetăți distruse și construiește altele noi, sprijină dezvoltarea ec., în special a comerțului (aducea sume importante de bani datorită drumului comercial amintit mai sus). Se sprijină pe boierimea mică și pe cea mijlocie, pe care le atrage în lupta antiot. În plus, sprijină Biserica, ridică numeroase biserici, cărora le face dăni importante și scuteste preoții de robota. Având în vedere aceste măsuri luate de domnitor în consolidarea statului, Ștefan cel Mare regizează primele confruntări militare cu turcii.

La 10 ianuarie 1475 are loc lupta de la Vaslui, cea mai categorică victorie a lui Ștefan cel Mare împotriva turcilor. Pustiirea satelor, otrăvirea fantanilor, alegerea unei zone mlastinoase pentru confruntare sunt doar câteva dintre strategiile folosite de Ștefan pentru a face față unei armate impresionantă numeric și superior echipate.

Peste 1 an mai târziu, la 26 iulie 1476 are loc o nouă confruntare la Războieni, soldată cu înfrângerea moldovenilor. În retragere, armata ot. dovedește dezorganizare și în efortul de a prăda și incendia cetățile rom., Ștefan profită și îi cheamă la luptă pe țărânii rămași în gospodăriile lor, transformând astfel înfrângerea în victorie.

Stefan cel Mare se stinge din viata in 1504, fiind inmormantat la Putna, ctitoria sa, lasand in urma o Moldova prospera si platitoare de tribut(semnifica rascumpararea pacii). Personalitatea sa l-a inspirat pe Barbu Delavrancea in scrierea 'Apus de soare'.